

MITI IN ZMOTE O SPOLNI ZLORABI OTROK

Prvi mit: Normalni, dobro izobraženi ljudje srednjega sloja ne zlorablajo otrok. Zlorabe se dogajajo samo v marginalnih skupinah.

Ena od najnevarnejših zmot javnosti je prepričanje, da oseba, ki je videti normalno in se vede normalno, ne more biti napadalec. Na to napačno prepričanje se zanašajo storilci, ki se zelo potrudijo, da bi bila njihova javna podoba brezhibna. Ne le to, pogosto so celo med tistimi, ki najglasneje obsojajo taka dejanja. Dober primer so razkritja spolnih zlorab, ki so jih zagrešili duhovniki, učitelji, trenerji in drugi ljudje, ki jim zaupamo otroke v varstvo ravno zaradi njihove brezhibne javne podobe in prepričanja, da bodo delovali v dobro otrok. Ko pride na dan, ljudje tehtajo besedo majhnega, zmedenega otroka nasproti uglednega odraslega in nihče ne bo verjel otroku. Ob spremljanju črne kronike o kaznivih dejanjih nasilja pri nas se praviloma izkaže, da so sosede imeli storilca za mirnega, prijetnega in spodobnega državljana. Videz vara! Razumljivo je, da si veliko ljudi prav težko predstavljajo tako dejanje, zato menijo, da so tega zmožni samo izjemno grobi posamezniki. Razumeti pa je treba, da spolna zloraba za otroka ni seksualno dejanje, ampak dejanje nasilja. Tudi če ga je storilec pretental, da to vsi delajo in da to ni nič takega, otrok čuti, da so njegove meje močno prekoračene.

Drugi mit: Ljudje prehitro verjamejo, da je nekdo storil zlorabo, čeprav za to ni dokazov.

Kjer je dim, tam je ogenj! V resnici ljudje prehitro verjamejo v nedolžnost obtoženega, čeprav obstajajo številni dokazi v nasprotju. Tudi v svoji praksi sem se srečala z žrtvami raznih duhovnikov, ki so svoje napadalce prijavile, zgodilo pa se ni nič ali pa je bil storilec samo premeščen v drugo župnijo, kjer je s svojim početjem nemoteno nadaljeval. Ne pozabimo,

Zakaj otroci ne razkrijejo svoje travme, ko odrastejo in se osamosvojijo?

Travma in drama povzročata zaradi sproščanja stresnih hormonov motnje v spominu, zato se otroci dogodkov spominjajo kot v megli ali sanjah, drugače od običajnih dogodkov, in so včasih sami negotovi, ali so se dogodki res zgodili ali so o tem samo sanjali. Zato pa se navadno po dvajsetem letu začnejo pojavljati namesto običajnih spominov telesni simptomi. Dekle recimo začne doživljati hude krče v spodnjem delu trebuha pri spolnem dejanju, zdravniki pa po vseh možnih preiskavah ne najdejo telesnega vzroka. Simptome je moč »dešifrirati« in spomin spet povezati v procesu psihoterapije, zato ne čudi, da smo psihoterapevti tisti, pred katerimi se take zgodbe razkrijejo.

da je med storilci 80 odstotkov družinskih članov. Spoznanje spolne zlorabe spremeni vse! Če bi si mama, ki posumi, da njen mož zlorablja hčerko, dovolila do konca razmisliti o nastali situaciji, je pred težko odločitvijo. Naj se loči in zaščiti otroka, ali se pretvarja, da se nič ni zgodilo, utiša otroka in živi dalje po starem? Na žalost mi klienti povedo, da je bil odziv staršev, ko so jim povedali za zlorabo: »Saj to ni nič takega!« Žrtev misli, da nima pravice, da bi se branila, in kasneje v življenju ravno zaradi tega postane žrtev še v drugih odnosih.

Tretji mit: Tisti, ki zlorablajo otroke, ne izbirajo, koga bodo zlorabili.

Storilci svoje žrtve skrbno izberejo in pripravijo, še preden se jih lotijo. Včasih so do njih posebno prijazni, jim kupujejo darila in jim dajo vedeti, da so zanje posebni. Žrtve so pogosto negotovi in nesamozavestni zapuščeni otroci iz družin s problemi, kjer je komunikacija že tako slaba in se odrasli ne ukvarjajo s potrebami otrok. Prijazni »striček«, ki se ponudi, da se bo z njimi ukvarjal, je ravno tisto, po čemer otrok hrepeni. Z njim se ukvarja in si pridobi njegovo zaupanje in zaupanje staršev. Čisto slučajno, potem ko sta sama, pa se zraven znajde pornografska revija in prijazni striček se ponudi, da bo otroku razložil vse o tem, kaj ljudje delajo. Po dejanju pa zvrne krivdo nanj, češ, če boš povedal mami, kaj sva delala, bo mislila, da si pokvarjen! Otrok ni bil samo spolno zlorabljen, ampak izdan v vsej svoji ranljivosti in zaupanju v starše. Marsikateri si nikoli ne opomore.

Četrti mit: Zlorabljeni otroci bodo takoj povedali staršem o zlorabi.

Ocene strokovnjakov pravijo, da so le trije odstotki vseh primerov spolne zlorabe otrok in le 12 odstotkov posilstev otrok prijavljeni policiji. Študije so pokazale,

da je skoraj polovica tistih, ki so povedali, to storila šele po petih letih, 28 odstotkov pa nikoli! In celo to je res, da so najdlje molčali tisti, ki so bili najhujše zlorabljeni, pri mlajši starosti, večkrat, od ožjih družinskih članov. Kot smo že povedali, storilci otroke pogosto prepričajo, da so sami odgovorni za zlorabo, zato da molčijo.

Le trije odstotki vseh primerov spolne zlorabe otrok in le 12 odstotkov posilstev otrok je prijavljenih policiji. Polovica tistih, ki so povedali, je to storila šele po petih letih, 28 odstotkov pa nikoli!

Travmatični dogodki pa tudi okvarijo spomin in duševnost otroka, tako da se spominja dogodkov le kot v sanjah in ne kot se ljudje običajno spominjamo.

Temu rečemo

travmatični spomin in mehanizem je podrobno opisan v moji novi knjigi *Pogum*. Še posebno fantom je težko povedati, če so bili spolno zlorabljeni, saj se to ne sklada z vlogo pravega moškega, ki naj bi si seksualnosti vedno želel.

Peti mit: Zlorabljeni otroci bodo lahko pokazali modrice in druge telesne znake spolnega napada.

Pomanjkanje telesnih znakov napada pogosto navajajo za dokaz, da naj bi bil obtoženi storilec nedolžen. Iz strokovne literature pa je razvidno, da je v 95 odstotkih primerov, kjer je prišlo do penetracije v otrokovo telo, po 48 urah nemogoče najti poškodbe. Seveda pa spolna zloraba ne pomeni samo genitalnega spolnega odnosa, kot si mogoče kdo predstavlja, ampak tudi ostala ravnanja s spolno vsebino, ki so za otroke razvojno neprimerna, jih ne morejo razumeti, nanje ne morejo dati pristanka in ki vključujejo socialno nesprejemljiva vedenja. Pri teh dejanjih druga oseba otroka uporabi za lastno zadovoljitev in spolno vzdraženje ali za zadovoljitev in spolno vzdraženje drugih.

Šesti mit: Pogosto se zgodi, da so spolne zlorabe obtoženi nedolžni ljudje.

Raziskave kažejo, da se v naši družbi problem močno podcenjuje in nanj premalo odziva in le redki seksualni prestopniki so kaznovani. Ljudje vedo iz izkušnje, da se pred kakšnimi tridesetimi leti o tem sploh ni govorilo in zato imajo vtis, da gre pri nenadni poplavi razkritij za nekakšen »lov na čarovnice«. V resnici pa porast razkritih primerov lahko pripišemo temu, da stroka čedalje bolje razume posledice spolne travme na majhnega otroka in vzročno povezanost z

zasvojenostmi, osebnostnimi in anksioznimi motnjami in ostalimi težavami, s katerimi se žrtve srečujejo v odraslosti in zaradi česar iščejo pomoč pri psihoterapevtih. O tem obširno pišem v pravkar izdani knjigi *Pogum*, saj želim žrtve seznaniti s tem, da takšne težave sedaj znamo uspešno zdraviti.

Otroci v veliki meri zanikajo zlorabo in poskušajo opravičiti storilce ter prevzeti krivdo nase. Otrok z razkritjem izgubi temelj svojega čustvenega obstoja, svojo družino. Raziskave so jasno dokazale, da se otrok ne more lažno spominjati konkretnih podrobnosti spolne zlorabe samo na podlagi prebiranja policijskega zapisnika ali terapevtskega spraševanja!

Sedmi mit: Če otroke vprašamo o spolni zlorabi, bodo pretiravali in si izmišljali lažne obtožbe.

Raziskave strokovnjakov, ki se ukvarjajo z otroki, žrtvami spolnega nasilja, kažejo, da otroci v zelo veliki meri zanikajo dejanja in poskušajo opravičiti storilce ter prevzeti krivdo nase. Delno zaradi tega, ker otroci v določeni razvojni fazi sebi pripisujejo krivdo za vse, kar je narobe v družini, delno zato, ker jih v to prepričujejo storilci in priče, še najbolj pa zato, ker imajo otroci radi storilce kljub njihovi grobosti, saj gre v 80 odstotkih za ožje družinske člane. Otrok z razkritjem izgubi temelj svojega čustvenega obstoja, svojo družino. »Če boš komu povedal, bo šel oče v zapor, vi otroci pa v rejo ali ustanovo!« je zelo učinkovita grožnja.

Osmi mit: S pogostim spraševanjem otrok o zlorabi lahko terapevti in policisti v otroke vgradijo lažne spomine in povzročijo lažne obtožbe.

Čeprav so raziskave velikokrat potrdile, da je spomin sicer razmeroma negotov in je nanj možno vplivati, pa si otroci ne izmišljujejo, ko povedo za zlorabo, ampak so prej nagnjeni k temu, da povedo manj, kot se je v resnici zgodilo. Tako imenovano »vprašanje lažnega spomina« je sprožilo debato v strokovnih in laičnih krogih o tem, ali morda psihoterapevti ravno s svojimi vprašanji morda nekako ne vsadijo klientom ideje, da so bili zlorabljeni. Dvomi o resničnosti spominov so zelo močni zlasti takrat, ko gre za storilca, ki je ugledna javna osebnost. Pokazalo se je, da so bile skrbi o »vsajanju lažnih spominov« med psihoterapijo močno pretirane in načrtno sprožene v javnost z namenom, da spravijo v dvome člane porot, ki bodo sodili storilcem! Eden od zelo uglednih proučevalcev travme pri otrocih Charles Whitfield je v svojem delu *Memory and Abuse* dokazal, da sta osebi, ki sta stali za to kampanjo, starša odraslega otroka, ki ju je obtožil spolne zlorabe in sta bila zaradi tega tudi obsojena. Raziskave so jasno dokazale, da se otrok ne more lažno spominjati konkretnih podrobnosti spolne zlorabe samo na podlagi prebiranja policijskega zapisnika ali terapevtskega spraševanja! Ljudje pa raje verjamemo vsemu, kar nam govori, da ta svet ni tako nevaren in krivičen, zato nam je lažje, če se pretvarjamo, da se takšne stvari v resnici ne dogajajo!

Vir: http://www.leadershipcouncil.org/1/res/csa_myths.html

Več o tem si lahko preberete v novi knjigi Sanje Rozman in Mije Pogum, ki jo lahko naročite pri založbi Modrijan na tel: 080 23 64 ali prodaja@modrijan.si